

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (insertate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 11. marca 1892.

Politiški oddelek.

Deželna avtonomija in Slovenci.

Zadnjič smo mi v svojem članku spregovorili o tej stvari. Povedali smo svoje nazore, ne da bi koga hoteli žaliti. Niti nobenega z imenom imenovali nismo. Nas je pri tem gotovo vodila najboljša misel. Na naš članek došel je odgovor od strani, od katere smo ga pač najmanj pričakovali. Najstareji dnevnik se je spravil čez nas. Danes, ko to pišemo, imamo pred seboj še le prvi članek, ali pa prav za prav le pristavek k našemu članku, katerega je ponatisnil. Radi bi počakali, da bi imeli ves odgovor pred seboj. Iz tehničnih uzrokov pa ne moremo, ker bi sicer naš odgovor ne mogel priti še v to številko, in bi se zapoznil za cel teden, ker naš list izhaja le jeden pot na teden. Ta čas bi se pa stvar morda že nekoliko pozabila, in naš odgovor bi zatorej ne imel več pravega pomena.

„Narod“ trdi, da bi se pokojni Bleiweis v grobu obrnil, ko bi bil čital naš članek. S tem hoče nam očitati, da se ne držimo več programa pokojnega očeta slovenskega naroda. Nam je ravno tako dobro znano, kakor gospodom urednikom „Slovenskega Naroda“, da je pokojni Bleiweis bil federalist. Toda tedanji federalizem se nikakor ni popolnoma skladal z deželno avtonomijo. To ve vsakdo, kdor je pazno čital „Novice“ od 1860. do 1870. leta. Tedaj se je v našem listu marsikaj priporočalo, kar se ne strinja z deželno avtonomijo in kar bi tudi dandanes iz narodnih ozirov nikdo ne priporočal. Tako se je govorilo ob osnovi nekake notranje Avstrije, kateri bi pripadale Primorska, Kranjska, Koroška in Štajerska. Taka deželna skupina bi bila pač vse kaj družega, nego so posamične dežele in bi že zaradi njene velikosti morala imeti večjo samoupravo. Da bi pa osnova take skupine sedaj ne bila več umestna, to je še lani ali predlanskim, dobro ne vemo kdaj, dokazoval „Narod“ sam. Pa še več družih taci načrtov je bilo tedaj v „Novicah.“

Danes jih tukaj ne bomo preresetavali, ker take stvari sedaj nimajo nobene vrednosti več, in so taki nasveti bili sploh mogoči le ob začetku parlamentarizma, ko še nikdo ni vedel, kako se bodo stvari razvile. Mi smo to le omenili, da vsakdo lahko spozna, da je pokojni Bleiweis ravnal svojo politiko po razmerah in da ni torej neumestno trditi, da bi on še dandanes bil federalist. Svojo politiko bi bil gotovo uravnal tako, kakor bi bile zahtevale politične razmere.

Pokojni Bleiweis je tudi bil prvi, ki se je izrekel za zjedinjeno Slovenijo. To je pač vse kaj družega, nego so sedanje dežele. Temvečja avtonomija se sedaj da posameznim deželam, tembolj se ločimo Slovenci v posameznih kronovinah in tembolj se oddalimo od zjedinjene Slovenije. S povečanjem deželne avtonomije koroške, kranjske in štajerske Slovence zopet naredimo le za Korošce, Kranjce in Štajerce. Bleiweisu je bilo le geslo, našemu narodu zagotoviti pravice, ki mu gredo, ali federalizem mu je bil le sredstvo, po katerem se je nadejal to doseči.

Tedaj, ko je pokojni Bleiweis deloval, bile so razmere precej drugačne, nego so dandanes. Vsi prijatelji Slovincem so tedaj bili federalisti, vsi naši nasprotniki so se pa strogo držali centralizma. Centralizem je tedaj bil jednega pomena s sovraštvom do Slovanov. Čehi so tedaj se tako strogo držali federalizma, da še na Dunaj v državni zbor priti niso hoteli. Posebno pomembno je pa, da tedaj štajarski Nemci niso bili tako nasprotni Slovanom, nego so pa sedaj. Ko so se snovale prve čitalnice na Štajerskem, so Nemci radi prihajali v slovenske kroge, ali vsaj nobenega posebnega sovraštva še niso kazali. Največji nasprotniki Slovencev na Štajerskem in Koroškem so tedaj bili birokratje. Naravno je, da je tedaj marsikdo se nadejal, da bode mogoče z Nemci v prijateljstvu živeti. Sedaj je pa nasprotstvo proti Slovincem zašlo že v vse sloje štajerskih in koroških Nemcev. Naravno je torej, da je sedaj deželna avtonomija nevarnejša za nas Slovence. Poprejšnje čase so le češki in dunajski Nemci veljali za nespravljive centraliste, ali

dandanes so pa koroški in štajerski Nemci še mnogo ne-
strpljivejši in zatorej imamo po pravici večji strah pred
Gradcem in Celovcem, nego pred Dunajem.

Pa še marsikaj družega se je s tistega časa pre-
menilo. Mnogi Nemci so zapustili centralizem ali vsaj
niso tako navdušeni zanj, nego so bili nekdanj. Velik del
zjedinjene levice, ves nekdanji nemški klub, se sedaj
drži popolnoma nemškonarodnih načel in zmatra centra-
lizem le bolj za postransko stvar. Ti elementi dobivajo
vedno večji vpliv in zatorej centralizem zgublja prejšnji
pomen. Na Dunaju samem pa stopajo na dan življi, ki
niso več tako sovražni Slovanom. Mnogi protisemitje so
se že izjavili, da želé prijateljstvo s Slovani. Važna pre-
mena se je pa zgodila tudi na Češkem. Češki poslanci
obeh strank zapustili so pasivno politiko in prišli na
Dunaj. To je dogodek, ki ni mogel ostati brez vpliva na
vso avstrijsko notranjo politiko.

Najboljši zagovorniki federalizma so bili dolgo let
češki konservativni veleposestniki. Ali sedaj se pa že
kaže, da baš pri konservativnih veleposestnikih pojema
navdušenje za federalizem in stare zgodovinske pravice.
Grof Clam-Martinić in somišljeniki so pomrli ali mlajši
rod pa ni več tako navdušen za prejšnje nazore. Iz po-
vedanega se vidi, da se v notranji avstrijski politiki vrši
neki prevrat, s katerim moramo tudi mi Slovenci računati.
Centralisti in federalisti zginjajo s pozorišča in na njih
mesto stopajo čisto nove stranke, osnovane na čisto na-
rodnih, narodno-gospodarskih ali pa socijalnih načelih.

Dokler je živel pokojni Bleiweis, so nemški libe-
ralci skoro ves čas imeli večino v državnem zboru. Za
Auerspergove vlade so imeli celo dvetretjinsko večino.
Zatorej se ne čudimo, če bivši vodja Slovencev ni imel
zaupanja v državni zbor. Ali od tedaj so se razmere že
precej premenile. S spremembo volilnega reda za češko
veleposestvo se je za zmiraj vzelo nemškim liberalcem
precej poslancev. Sedaj so razmere v državnem zboru
take, da naši nasprotniki brez podpore kake slovanske
stranke skoro več večine dobiti ne morejo, trdne večine
pa gotovo ne. V štajerskem, koroškem in isterskem de-
želnem zboru pa naši nasprotniki lahko neomejeno gospo-
darijo. Vsak nepristranski sodeč človek bode sedaj pri-
trdil, da so razmere za nas Slovence v državnem zboru
ugodnejše, nego v deželnih zborih.

Očita nam „Slovenski Narod,“ da smo razvili čisto
nov program. To je pač laskavo za nas. Ker si pa
vendar ne maramo prisvajati tujih zaslug, tudi tukaj na-
ravnost povemo, da ideje, katere smo razvili niso iz-
ključno naše. Podobne misli bi našli v slovenskih listih
že od 1870. do 1875. leta. Ali mi dotičnih glasov ne
bodemo navajali in to iz dveh uzrokov ne. Prvič nam
niso pri rokah listi iz tedanjih časov in jih torej do-
slovno navajati ne moremo, potem so pa tedanje razmere
bile vse drugačne in zatorej ne gre sklicevati se na
tedanje glasove.

Rekli smo, da smo najmanj pričakovali ugovora od
„Slovenskega Naroda“ in zakaj? Zato ker je baš ta list

in to ne le jedenkrat zagovarjal baš iste nazore,
kakor smo jih mi razvili in torej pobija v prvi vrsti le
sebe, ako se poteguje za deželno avtonomijo. Mi dosedaj
nismo imeli časa, da bi pregledali vse poslednje letnike
„Slovenskega Naroda.“

V št. 41, letnik XXII. piše „Narod“ v uvodnem
članku, govoreč o Lichtensteinovem načrtu novega šol-
skega zakona: „Največja napaka tega načrta je pa, da se
daje prevelika oblast deželnim zborom. Mi
Slovenci nikakor ne moremo želeti, da bi o
našoj osodi odločevali v Gradci, Trstu ali pa
v Celovci. Mi vemo, da so se dotične določbe zategadel
vzele v načrt, da bi zanj raje glasovali Čehi ali Poljaki.
Prvi si želé večje avtonomije, da prej pridejo do svojih
zgodovinskih prav, poslednji bi pa potem ložje zatirali
Rusine. Po Galiciji bi ložje širili poljstvo, ž njim pa
latinstvo. Poljski in češki interesi se v tem
oziru ne vjemajo s slovenskimi.“

V št. 91. omenjenega letnika piše pa „Narod“
govoreč zopet o šolski predlogi: „Mi mislimo, da nihče,
kdor ljubi res s srcem narod slovenski, ne
bode glasoval za zakon, kateri bi naše brate na Ko-
roškem, Štajerskem, v Istri in Trstu izročil
milosti deželnih zborov. Ravno tako ne-
ugodna bi bila povečšana oblast deželnih
zborov za Čehe na Moravskem in Šlezkem,
za Italijane na Tirolskem. To bi se posebno
čutilo, ko bi prišla na krmilo kedaj nam nasprotna vlada.
Vsakdo se še spominja, da smo celó na Kranjskem imeli
nam nasprotno večino. Še celo na Češkem se lahko pri-
godi, da si Nemci zopet večino pribore.“ Malo nižje pa
zopet: „Deželni volilni redi so tudi taki, da
se ne da lahko liberalcem izviti njih moč
iz rok. Zatorej je pametneje, da se z no-
vimi zakoni jim ne dajó večje pravice. To bi
se reklo le podpirati liberalizem. Da so nemški liberalci
predlagali kaj tacega, bi se prav nič ne čudili, mislili
bi si, ker so v državnem zboru zgubili večino, šole pa
hočejo na vsak način, kolikor se da obdržati v svojih
rokah, so si pa izmislili ta predlog. Da bi preslepili
konservativce, so pa nalašč vsprejeli v načrt nekaj konser-
vativnih določeb, katere bodo v deželnih zborih
naredili iluzorične. Da pa konservativci kaj tacega
hočejo, se nam zdi kar čudno. Ker ne želimo, da bi
lažiliberalizem, ki spodkopava tudi narodno-gospodarsko
blagostanje in neti prepir mej narodnostmi, še kedaj
prišel do veljave, ne moremo dovoliti, da ga ho-
čejo krepiti s pomočjo deželnih zborov. Zato
po naših mislih za nov šolski zakon, če bode dajal
večje pravice deželnim zborom, ne smejo
glasovati naši poslanci ne z narodnega, ne z
verskega stališča.“

Sploh se je Liechtensteinov predlog v „Narodu“
neštevilnokrat pobijal z razlogom, da se ž njim razširi
deželna avtonomija, kar bi bilo pogubno za nas Slovane.
Tako v št. 108 in 109 omenjenega letnika in več drugih.

Vsi ti mnogobrojni članki gotovo niso prihajali le od jednega samega pisatelja, temveč od več in gotovo je zanje dobro vedelo tudi odločilno vodstvo omenjenega lista. Tega si tudi ne moremo misliti, da bi „Slovenski Narod“ le zaradi tega bil nasprotoval razširjenju deželne avtonomije, da je mogla pobijati versko šolo. Mi imamo voditelja tega lista za dovolj moškega, da bi ne iskali takih izgovorov; ko bi jim samo verska šola ne ugajala, bi naravnost povedali svoje mnenje. Vseh teh glasov pa ne bomo navajali, ker naš list nima toliko prostora, kakor kak dnevnik. Le to naj še omenimo, da se je v „Narodu“ trdilo, da slovenski poslanci za Liechtensteinov predlog ne smejo glasovati, če bi se tudi v njem določilo, da je materinščina učni jezik v šoli, ker bi deželni zbori utegnili s svojimi ukrepi še vendar vse spriditi. Deželna avtonomija vendar ne more tako dobra biti, če se „Slov. Narod“ njenega razširjenja tako boji, kakor peklenšček križa.

V št. 99 tudi gori omenjenega letnika „Narod“ naravnost piše, da so Poljaki in Čehi s tem, da so se postavljali na stališče deželne avtonomije preprečili izvršenje narodne enakopravnosti, zopet torej ravno to, kar smo mi pisali, samo z drugimi besedami. Ves tisti članek je naperjen proti deželni avtonomiji in naglaša, da je jedina rešitev za avstrijske Slovence, če popustimo vse druge težnje in zlasti one, ki se tičejo deželnih pravic in se postavimo strogo na stališče ustave. V 294 št. omenjenega letnika nahajamo zopet iste nazore in zopet se dolži državnozborna večina, da je zakrivila, da se ni izvela ustava, ker je stvar potiskala v deželne zборе.

V 246. številki XXIII. letnika zopet, da se mi Slovenci za deželno avtonomijo ogreti ne moremo in ne smemo. Še lepo število drugih člankov bi se dalo navesti, v katerih je slovenski najstarši dnevnik pisal proti deželni avtonomiji, pa tudi na drugih mestih se je še nedavno dosledno boril proti njej.

„Slovenski Narod“, želi vedeti, kdo je pisal naš članek, jeli dotičnik star ali mlad. Navedli smo več člankov, v katerih je „Narod“ pobijal tudi deželno avtonomijo. Mi ne vprašamo dotičnika, ali bolje rečeno dotičnikov, ki so pisali te članke, za rojstni list, naj bodo mladi ali pa sivolasi možje, to je nam vse jedno. Zadostuje nam, da so dotični članki bili v „Slov. Narodu“, in da dosedaj niso njegovi vodje se izrekli proti njim. Nam je le za vsebino, naj potem piše Peter ali Pavel. Mi ne spadamo mej tiste, ki sodimo vsako stvar le po piscu. Zato pa tudi danes ne storimo veselja „Narodovcem“, da bi jim povedali ime piščevca, če tudi lahko rečemo, da je marsikak „Narodov“ člankar mlajši in neskušenejši, nego je pisec naših člankov, kajti tudi za „Narod“ pišejo ljudje, ki še niso videli Abrahama.

Bili smo se namenili o tej stvari obširno govoriti, ali ko se „Narodov“ odgovor ni posebno posrečil, tudi mi hočemo stvar hitro dokončati. „Slov. Narod“ nam očita, da smo pojme pomešali. To očitaje pač zadeva prej njega, nego nas, ko je federalizem, za katerega so se potegovali v začetku parlamentarne dobe naši zastopniki, vrgel v eden koš s sedanjo deželno avtonomijo. Kako je bil v zadregi s svojim odgovorom, najbolj dokazuje to, da se sklicuje na to, da je nas vitez Schmerling s centralizmom zatiral. Ni treba praviti, da so sedanje razmere vse druge nego so pa bile pod Schmerlingom. Leta 1867. so se temeljito premenile, dobili smo novo ustavo z znanim XIX. članom. To je gotovo važen faktum, ki bi se ne smel prezreti in z ljudmi, ki take dogodbe prezirajo, je seveda vsaka polemika težavna. Navajanje Bleiweisa, Coste in Tomana bi bil pač tudi z mirno vestjo lahko opustili, ker tedanji časi so bili sedanjim pač le malo podobni. Sicer je pa, vsaj nam je tako znano, pokojni Toman glasoval na Dunaju za ustavo, ki ni posebno federalistična in tudi za član XIX., s katerim so se narodna vprašanja tako rekoč odtegnila deželnim zastopom in naredila za državno zadevo. Kar pa „Narod“ piše o „pravičnem federalizmu“ so pa pač le lepe besede, pa nič družega. Povedati bi bil vendar moral, kako bi se tak federalizem dosegel. S kakim lepim govorom v deželnem zboru gotovo ne. Da od koroških in štajerskih Nemcev in isterskih in tržaških Lahov v deželnih zborih pravice nimamo pričakovati, je, mislimo, pač slednjemu znano. Preverjeni smo, da bi vodji „Sl. Naroda“ tako ne govorili, da zastopajo Slovence v koroškem ali pa štajerskem deželnem zboru. Pričakovali smo, da bode „Slov. Narod“ nam naštel, kaj so za Slovence storili štajerski, koroški, isterski in tržaški deželni zbori. To je glavna stvar, kateri bi se najstarši dnevnik ne bil imel izogniti, vse drugo je prazna slama. Dokler „Narod“ tega ne stori, mora vsak nepristranski človek priznati, da smo mi, trdeč, da deželna avtonomija za Slovence ni ugodna, imeli popolnoma prav. Predbacivanja, da mi zagovarjamo v tej stvari le to, kar Nemci in vlada želé, se mi ne ustrašimo. Menda je že pri Slovencih v navado prišlo, da stranke druga drugi očitajo bratenje z Nemci, kadar za svoje trditve nimajo drugih razlogov. Da bi Nemci posebno želeli, da se politična vprašanja izključijo iz deželnih zborov, ni tako verjetno. Vsaj nekatere obravnave štajarskega deželnega zbora so nas baš v nasprotnem prepričale. Da bi vlada se posebno bala hudih debat v deželnem zboru, pa tudi ne bode nikdo verjel. Deželni zbori nimajo dovoljevati državnega budžeta in drugih državnih potrebščin in zatorej tudi vladi dosti škodovati ne morejo. Ministrom je pač še ugodneje, če se vlada napada v deželnih zborih, nego bi se v državnem. Tukaj imajo neprijetnosti le načelniki deželnih vlad, na Dunaji bi jih pa imeli ministri sami. Sicer pa ima vlada precej debelo kožo in se ji z besedami lahko ne pride do živega, temveč je treba še kaj družega. V kranjskem deželnem zboru se je že zastran odprave kranjske gimnazije marsi-

katera izrekla, ki ni bila laskava ministru Gautschu, ali s tem se stvar niti za ped ni naprej pomaknila. Italijanski poslanci pa za gimnazijo v Roveredu niso toliko govorili, temveč so v državnem zboru porabili pravi trenotek, pa ne z besedami, ampak nekako drugače in dosegli so, kar so želeli.

Mi smo še vedno vzlic „Narodovemu“ odgovoru teh misli, da je za avstrijske Slovane najbolje, če popustimo vsaj še sedaj avtonomistične težnje, se zjedimo v državnem zboru s tem, da se postavimo vsi brez izjeme na člen XIX. osnovnih zakonov in sicer brez vsacih pri-držkov. Ko bi Slovani bili pred dvajsetimi leti to storili, bili bi danes v drugačnem položaju.

Nenavadno blagega srca so pa postali gospodje pri „Narodu.“ Spodtikajo se nad nedolžno šalo, ki smo jo storili o nekem koroškem politiku. Nedavno so bili vsi drugih mislij. Ni veliko mesecev, ko so sami baš onega gospoda vse drugače smešili. Ja, Bauer, dass ist was anderes.

Sedaj smo s svojim odgovorom pri koncu, ker o tem se mi ne bomo z nikomur prepirali, kdo več politike razume in če je naš članek komu v čast ali ne.

Politični pregled.

Deželni zbori še niso dobro začeli delovati. Češki vrhovni deželni maršal v otvorilnem govoru ni omenil nič češko-nemške sprave. Vlada je predložila tri pravne predloge, nov volilni red, zakon o kurijah in pa razdelitev okrajev po narodnostih. Te predloge se pa ne bodo rešile, ker so se tudi veleposestniki izrekli, da naj se s spravo počaka. — Gališki deželni maršal je letos v obeh deželnih jezikih pri otvorjenju nagovoril zbor, kar pa šlezijski, koroški, štajerski in isterski glavar niso storili. V tirolski deželni zbor letos niso prišli Italijani in je zatorej 25 sedežev praznih. Štajerski deželni zbor bode se posvetoval o spremembi šolskega zakona in preosnovi kmetijske družbe v kulturni svet, kakeršnega imajo na Češkem.

Nemčija. — Državni kancler Caprivi se baje z intereso krogi zopet posvetuje o tem, da bi se uvel monopol na žganje. Poročila pravijo, da se Caprivi nikakor ne upira tej novosti. — Kakor smo poročali, govoril je nemški cesar pri otvoritvi braniborskega zbora prav čudno o sedanjih razmerah na Nemškem. Listi so skoro brez izjeme obsojali ta govor. Jednako sta storila lista: „Kölnische Zeitung“ in „Frankfurter Journal“, a ker sta govor preostro obsojala, sta bila konfiskovana in pričela se je proti njima pravda zaradi razžaljenja veličanstva.

Francija. — Novo ministertvo se je že predstavilo zbornici in ji razvilo svoj program. Izreklo se je, da ni za razdelitev cerkve od države, da bo varovalo vse republikanske zakone in da se bo držalo v cerkveni politiki konkordata. V kratkem rečeno, novo ministerstvo se je s svojo izjavo izreklo, da hoče tirati politiko prejšnjega ministerstva. Zbornica je novemu ministerstvu izrekla z veliko večino zaupanje. Tako je francoska kriza do cela končana in slišijo se le še njeni odmevi, ker nekateri listi ne morejo pozabiti, zakaj da Constans ni prišel več v ministerstvo in na vse mogoče načine blatijo Freycineta, ker se ga je bajé ta najbolj branil.

Grško. — Na Grškem dobili so novo ministerstvo. Kralj Jurij bal se je namreč denarne krize in je naročil ministerskemu predsedniku Delijanisu, da naj z radikalnimi

sredstvi dela na to, da državo spravi iz denarnih zadreg. Delijanis kralja ni poslušal, ta pa ga je odslovil z vsemi drugimi ministri in pozval Konstantopulosa, da sestavi novo ministerstvo, kar je ta tudi berž storil. S početka se je zbornica jako protivila temu kraljevemu koraku in je odločno podpirala staro ministerstvo. Jednako storilo je tudi časopisje grško. Toda stvar se je predrugačila in novo ministerstvo zadobilo si je kmalu toliko vpliva, da so ponehala vsa nasprotstva in da zdaj že celo Delijanisovi prijatelji odobravajo program novega ministerstva.

Rusija. — Slavni ruski pisatelj grof Lev Tolstoj, je kakor znano veliko storil za stradajoče. Toda kaj je dobil za to od vlade za plačilo prepovedala; mu je, da ne sme zapustiti svoje graščine Jasnaja Poljana. Tolstoj je namreč nerednosti, katere je zapazil pri uradnikih, opisal v nekem angleškem listu. To je ministerstvo razjarilo in ga je tako kaznovalo. Tolstega soproga šla je sama v Petrograd, da prosi za svojega soproga. — Novi komunijski minister je Witte, sorodnik finančnega ministra, Višnjegradskega. Witte je baje jako odločen in delaven mož. Govori se, da bo več visokih oseb odstranil v železniški upravi in jih nadomestil z drugimi. Gotovo pametno tako, ker le na ta način mogoče je zboljšanje železniške komunikacije v Rusiji.

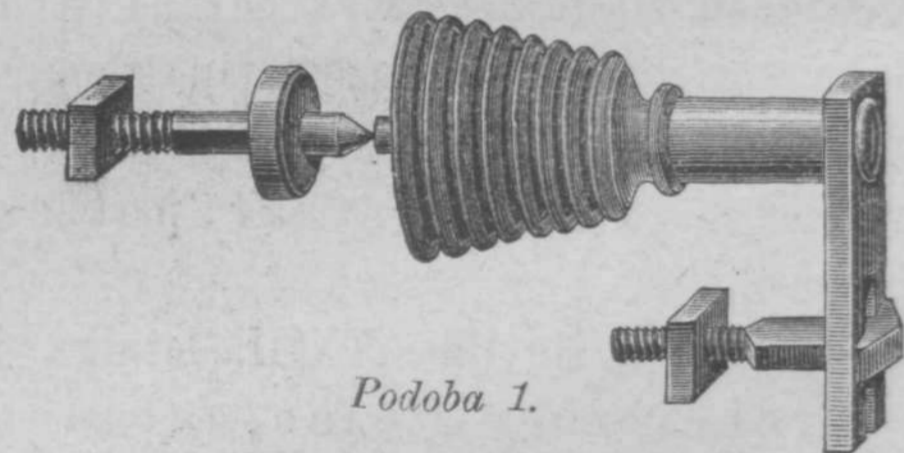
Obrtnija.

Stružnica.

(Dalje.)

Vreteno je važen del stružnice. Teči mora gladko in ob enem solidno na svojih ležiščih; nikdar ne sme ohlapno ležati, a kljub temu naj se brez napora suče.

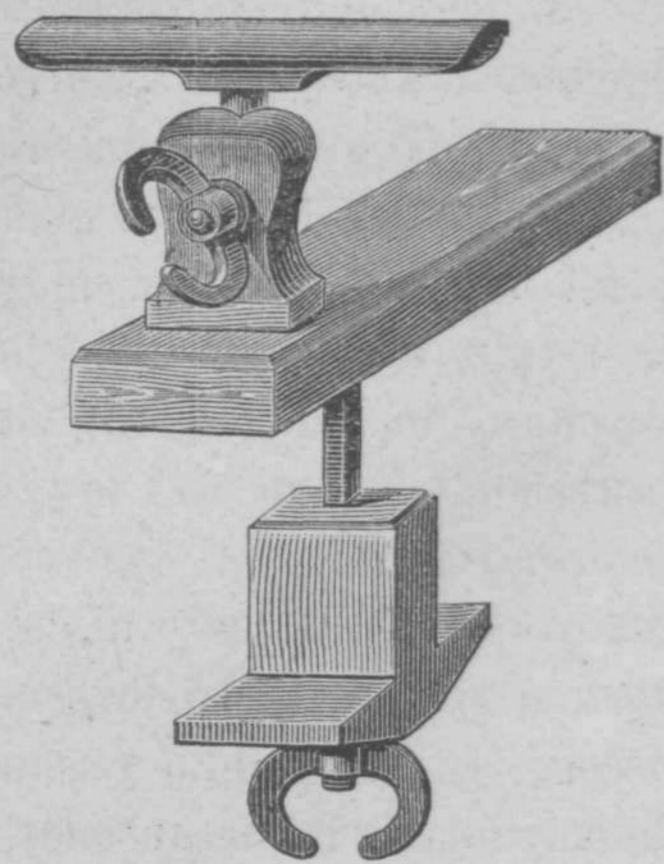
Priložena slika nam kaže tako vreteno, narejeno od iste firme, kakor vsa stružnica.

Podoba 1.

Vreteno leži spredaj v štirovoglategem stebriču, zadaj pa teče v posebni špici, ki je vdelana v zatilku. Tako vreteno je dolgo 225—260 milimetrov in stane s špico in stebričem vred 9.75 do 10.50 gld.

Oblike nastave (Auf-lage) vidimo na naslednji sliki. Na precej močni deski stoji pokončen lesen stebrič, v katerega se vtika železni križ (Auf-lag-kreuz) ter priterjuje s primernim vijakom. Deska sama je z enakim vijakom priterjena na obeh licih.

Podoba 2.

Opisana nastava z železnim križem velja pri tvrdki Weiss & Sohn 5 gld.

Pri močnejših stružnicah jemljemo radi več železa; potem postane ves stroj solid-